

## **Tema 32. El sisè manament**

La sexualitat afecta el nucli íntim de la persona humana. La veritable educació a la castedat no es conforma a informar sobre els aspectes biològics, sinó que ajuda a reflexionar sobre els valors personals i morals que entren en joc en les relacions afectives amb altres persones. Els pecats contra el sisè manament són un sucedani que intenta omplir el buit de veritable amor que anhela el cor.

25/01/2023

## Índex

- La vocació a la castedat
- L'educació a la castedat
- La castedat en el matrimoni
- La castedat en el celibat
- Pecats contra la castedat
- Bibliografia bàsica

.....

La crida de Déu a l'home i a la dona a «ser fecunds, multiplicar-se» s'ha de llegir sempre des de la perspectiva de la creació «a imatge i semblança» de la Trinitat (Cf. *Gn*, 1). Això fa que la generació humana, dins del context més ampli de la sexualitat, no sigui

quelcom «purament biològic, sinó que pertany a la persona humana en allò que ella té de més íntim» (*Catecisme*, 2361). Per aquest motiu, la sexualitat humana és essencialment diferent de l'animal.

«Déu és amor» (1 Jn 4, 8), i el seu amor és fecund. D'aquesta fecunditat ha volgut que participi la criatura humana, associant la generació de cada nova persona a un acte d'amor específic entre un home i una dona.<sup>[1]</sup> Per això, «el sexe no és cap realitat vergonyosa, sinó un present diví que s'ordena netament a la vida, a l'amor, a la fecunditat».<sup>[2]</sup>

Com que l'home és un individu format per cos i ànima, l'acte amorós generatiu exigeix la participació de totes les dimensions de la persona: la corporeïtat, els afectes, l'esperit.<sup>[3]</sup>

El pecat original va trencar l'harmonia de l'home amb si mateix i amb els altres. Aquesta fractura ha

tingut una repercussió particular en la capacitat de la persona de viure la sexualitat. D'una banda, ha enfosquit en la intel·ligència el nexse inseparable que hi ha entre les dimensions afectives i generatives de la unió conjugal; d'altra banda, ha dificultat el domini que la voluntat exerceix sobre els dinamismes afectius i corporals de la sexualitat. Això ha produït l'enfosquiment de l'alt sentit antropològic de la sexualitat i de la seva dimensió moral.

En el context actual és important distingir una reflexió legítima sobre el gènere de la "ideologia de gènere" que condemna el Papa Francesc. La primera intenta superar les diferències socials entre l'home i la dona amb una lectura crítica de la visió massa "naturalista" de la identitat sexual que redueix a la dada biològica tota la dimensió sexual de la persona. Ahora,

propugna una superació de les discriminacions injustes en relació amb l'orientació sexual. La segona, per la seva banda, promou una visió de la persona humana i de la seva sexualitat incompatible amb la Revelació cristiana, ja que no només distingeix, sinó que separa el sexe biològic del gènere com a paper sociocultural del sexe.<sup>[4]</sup>

La necessitat de purificació i maduració que exigeix la sexualitat en la seva condició actual, redimida per Crist, però encara de camí cap a la pàtria definitiva, no en suposa de cap manera el rebuig, o una consideració negativa d'aquest do que l'home i la dona han rebut de Déu. Implica més aviat la necessitat de «sanejar-lo perquè assoleixi la seva veritable grandesa».<sup>[5]</sup> En aquesta tasca hi té un paper fonamental la virtut de la castedat.

## **La vocació a la castedat**

El *Catecisme* parla de vocació a la castedat, perquè aquesta virtut és condició i part essencial de la vocació a l'amor, al do d'un mateix, amb el qual Déu crida cada persona. La castedat fa possible l'amor en la corporeïtat i a través d'aquesta.<sup>[6]</sup>

D'alguna manera, es pot dir que la castedat és la virtut que habilita la persona humana i la condueix en l'art de viure bé, en la benevolència i pau interior amb els altres homes i dones i amb si mateixa. La sexualitat humana travessa totes les potències, des de l'aspecte més físic i material fins al més espiritual, i acoloreix les diferents facultats segons l'aspecte masculí i el femení.

La virtut de la castedat no és, per tant, simplement un remei contra el desordre que el pecat origina en l'esfera sexual, sinó una afirmació joiosa, ja que permet estimar Déu, i a través d'Ell els altres homes, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tota la

ment i amb totes les forces (Cf. *Mc* 12, 30).<sup>[7]</sup>

«La virtut de la castedat es troba sota el vassallatge de la virtut cardinal de la *temprança*» (*Catecisme*, 2341) i «significa la integració reeixida de la sexualitat en la persona i, per aquí, la unitat interior de l'home en el seu ésser corporal i espiritual» (*Catecisme*, 2337).

És important en la formació de les persones, sobretot dels joves, quan parlen de la castedat, explicar la relació profunda i estreta entre la capacitat d'estimar, la sexualitat i la procreació. En cas contrari, podria semblar que es tracta d'una virtut negativa. Es tracta d'ajudar a comprendre que el que es busca és encarrilar l'atracció pels béns relacionats amb l'àmbit afectivosexual cap al bé de la persona considerada com un tot.<sup>[8]</sup>

En el seu estat actual, a l'home li és difícil viure sempre, sense l'ajuda de la gràcia, la llei moral natural i, per tant, la castedat. Això no implica la impossibilitat d'una virtut humana que sigui capaç d'aconseguir certa integració de les passions en aquest camp, sinó la constatació de la magnitud de la ferida produïda pel pecat, que exigeix l'auxili diví per a una reintegració de la persona.<sup>[9]</sup>

## **L'educació a la castedat**

«La caritat és la forma de totes les virtuts. Sota la seva influència, la castedat es presenta com una escola de donació de la persona. El domini d'un mateix s'ordena al do d'un mateix» (*Catecisme*, 2346).

L'educació a la castedat és molt més que el que alguns reductivament denominen “educació sexual”, i que no poques vegades es redueix a proporcionar informació sobre els aspectes fisiològics de la reproducció



humana i sobre els mètodes anticonceptius. La veritable educació a la castedat no es conforma a informar sobre els aspectes biològics, sinó que ajuda a reflexionar sobre els valors personals i morals que entren en joc en les relacions afectives amb les altres persones i, de manera particular, en aquesta relació única que uneix el marit i la dona. Alhora, fomenta grans ideals d'amor a Déu i als altres, a través de l'exercici de les virtuts de la generositat, el do d'un mateix, el pudor que protegeix la intimitat, etc. Uns hàbits que ajuden la persona a superar l'egoisme i la temptació de tancar-se en un mateix. En efecte, «la nostra dimensió afectiva és una crida a l'amor, que es manifesta en la fidelitat, en l'acollida i en la misericòrdia».<sup>[10]</sup>

En aquest esforç, els pares tenen una responsabilitat molt gran, ja que són els primers mestres, i els principals, en la formació de la castedat dels

seus fills. En no pocs casos han de treballar activament, juntament amb altres famílies, perquè l'educació sexual i afectiva que s'imparteix als centres educatius sigui conforme amb una antropologia adequada que sigui capaç de superar la tan difosa banalització de la sexualitat.

En la lluita per viure aquesta virtut són mitjans importants: la pregària; demanar a Déu la virtut de la santa puresa;<sup>[11]</sup> la freqüència de sagraments; tenir una vida equilibrada en què les diferents dimensions de les persones (feina, descans, relacions) es viuen en harmonia; pensar en els altres; la devoció a Maria santíssima, *Mater pulchrae dilectionis*. A més, també hi ajuda: la moderació en el menjar i la beguda; la cura dels detalls de pudor i de modèstia, la manera de vestir, etc.; evitar lectures, imatges i vídeos que previsiblement poden presentar

continguts inconvenients; tenir l'ajuda de la direcció espiritual.

La castedat és una virtut eminentment personal. Alhora, «implica també un *esforç cultural*» (*Catecisme*, 2344), ja que «el perfeccionament de la persona humana i el desenvolupament de la mateixa societat són interdependents».<sup>[12]</sup> El respecte dels drets de la persona reclama el respecte de la castedat; en particular, el dret de «rebre una informació i una educació que respectin les dimensions morals i espirituals de la vida humana» (*Catecisme*, 2344). Són molts els desafiaments als quals s'enfronta la família avui, i és important reflexionar-hi atentament per poder oferir solucions que ajudin els individus i la societat sencera.<sup>[13]</sup>

Les manifestacions concretes amb què es configura i creix aquesta virtut seran diferents depenent de la

vocació rebuda. «Els casats són cridats a viure la castedat conjugal; els altres, a practicar la castedat en la continència» (*Catecisme*, 2349).

## **La castedat en el matrimoni**

La unió sexual «s'ordena a l'amor conjugal de l'home i de la dona» (*Catecisme*, 2360): és a dir, «només es realitza de manera autènticament humana quan és part integrant de l'amor amb què l'home i la dona es comprometen del tot entre ells fins a la mort».<sup>[14]</sup>

La grandesa de l'acte pel qual l'home i la dona cooperen lliurement amb l'acció creadora de Déu exigeix unes condicions determinades a causa de la possibilitat de generar una nova vida humana. Aquesta és la raó per la qual l'home no ha de separar voluntàriament les dimensions unitiva i procreativa d'aquest acte, com és el cas de la contracepció.<sup>[15]</sup>

Els esposos castos sabran descobrir

els moments més adequats per viure aquesta unió corporal, de manera que reflecteixi sempre, en cada acte, el do d'un mateix que significa.<sup>[16]</sup>\_\_\_

A diferència de la dimensió procreativa, que es pot actualitzar de manera veritablement humana només a través de l'acte conjugal, la dimensió unitiva i afectiva pròpia d'aquest acte es pot manifestar —i ho ha de fer— de moltes altres maneres. Això explica que si, per determinades condicions de salut o d'altra mena, els esposos no poden realitzar la unió conjugal; o decideixen que és preferible abstenir-se temporalment (o definitivament, en situacions especialment greus) de l'acte propi del matrimoni, poden continuar i han de continuar actualitzant aquest do d'un mateix, que fa créixer l'amor autènticament personal, del qual la unió dels cossos és manifestació.<sup>[17]</sup>\_\_\_

## **La castedat en el celibat**

El Fill de Déu, en venir a aquest món, ha volgut triar per a ell una vida de celibat, i en la seva predicació ha ofert diferents indicacions que mentre ens ajuden a descobrir la bellesa del matrimoni, també ens ajuden a no perdre de vista el seu caràcter provisional i, per tant, relatiu, ja que «quan arribi la resurrecció, ja no prendran muller ni marit, sinó que seran com els àngels del cel» (*Mt 22, 30*).

Déu crida la majoria a trobar la santedat en el matrimoni, però vol triar-ne alguns perquè visquin la seva vocació a l'amor d'una manera particular, en el celibat apostòlic.<sup>[18]</sup> La manera de viure la vocació cristiana en el celibat apostòlic implica la continència. Aquesta exclusió de l'ús de la capacitat generativa no significa de cap manera l'exclusió de l'amor o de l'afectivitat. Al contrari, la donació d'una possible vida conjugal que es

fa lliurement a Déu capacita la persona per estimar molts altres homes i dones, lliurar-s'hi i, alhora, ajudar-los a trobar Déu, que és la raó d'aquest celibat.<sup>[19]</sup> Aquesta forma de vida s'ha de considerar i viure sempre com un do.

Les maneres carismàtiques de viure el celibat com a crida són diferents. Alguns reben aquesta vocació en el sacerdoci o en la vida religiosa, molts d'altres la reben al mig del món sense cap consagració particular, però amb la consciència clara de saber-se instruments de l'amor de Déu per anar per tot el món i predicar l'evangeli.

## **Pecats contra la castedat**

Es pot dir que els pecats contra el sisè manament són un sucedani que intenta omplir el buit d'amor veritable que anhela el cor.<sup>[20]</sup> A la castedat s'oposa la luxúria, que és «un desig desordenat o una fruïció

il·lícita del plaer veneri. El plaer sexual és moralment desordenat quan és recercat per ell mateix, aïllat de les finalitats de la procreació i la unió» (*Catecisme*, 2351).

Atès que la sexualitat ocupa una dimensió central en la vida humana, els pecats contra la castedat són sempre greus per la seva matèria quan es busca directament el plaer veneri que és propi de l'acte sexual. Poden ser lleus, però, quan no es busca directament aquest plaer o quan falta l'advertència plena o el consentiment perfecte.

El vici de la luxúria té moltes conseqüències greus: la ceguesa de la ment, per la qual s'enfosqueix el nostre fi i el nostre bé; la debilitació de la voluntat; l'afecció als béns terrenals que fa oblidar els eters; i, finalment, es pot arribar a l'odi a Déu, que per al luxuriós apareix com



l'obstacle més gran per satisfer la seva sensualitat.

D'entre els pecats contra la castedat hi ha, en primer lloc, l'adulteri, que «designa la infidelitat conjugal. Quan un home i una dona, dels quals almenys un és casat, estableixen entre ells una relació sexual, ni que sigui efímera, cometem un adulteri» (*Catecisme*, 2380).<sup>[21]</sup> Es pot dir que «la paraula “No cometràs adulteri”, encara que s'expressi de manera negativa, ens orienta a la nostra crida original, és a dir, a l'amor nupcial ple i fidel, que Jesucrist ens va revelar i va donar. (Cf. *Rm* 12, 1)».

[22]

La masturbació és l'«excitació voluntària dels òrgans genitals, a fi de treure'n plaer veneri. “En la línia d'una tradició constant, tant el magisteri de l'Església com el sentit moral dels fidels han afirmat sense vacil·lar que la masturbació és un

acte intrínsecament i greument desordenat”» (*Catecisme*, 2352). Per la seva mateixa naturalesa, la masturbació contradiu el sentit cristià de la sexualitat, que està al servei de l’amor. Com que és un exercici solitari i egoista de la sexualitat, privat de la veritat de l’amor, deixa insatisfet i condueix al buit i al disgust.

«La *fornicació* és la unió carnal fora del matrimoni entre un home i una dona lliures. És greument contrària a la dignitat de les persones i a la sexualitat humana naturalment ordenada al bé dels esposos i a la generació i l’educació dels fills» (*Catecisme*, 2353). Tant la *unió lliure* o la cohabitació sense intenció de matrimoni, com les *relacions prematrimonials*, ofenen en diferents graus la dignitat de la sexualitat humana i del matrimoni. «Són contràries a la llei moral: l’acte sexual ha de tenir lloc exclusivament

dintre el matrimoni; fora d'ell constitueix sempre un pecat greu i exclou de la comunió sacramental» (*Catecisme*, 2390). La persona no es pot «provar», sinó només donar lliurement, una vegada i per sempre.

[23]

---

«Els actes d'homosexualitat són intrínsecament desordenats», com ha declarat sempre la tradició de l'Església.<sup>[24]</sup> Aquesta valoració moral neta de les accions no ha de perjudicar mínimament les persones que presenten tendències homosexuals,<sup>[25]</sup> ja que el seu origen no és voluntari i, no poques vegades, la seva condició suposa una prova difícil.<sup>[26]</sup> També aquestes persones «són cridades a la castedat. Amb les virtuts de domini, educadors de la llibertat interior, de vegades amb el suport d'una amistat desinteressada, amb l'oració i la gràcia sacramental, poden apropar-se gradualment i resoltament —i així ho han de fer— a

la perfecció cristiana» (*Catecisme*, 2359). En l'exhortació apostòlica *Amoris laetitia* s'explica que «en el curs del debat sobre la dignitat i la missió de la família, els Pares sinodals han fet notar que “sobre els projectes d'equiparació al matrimoni de les unions entre persones homosexuals, no hi ha cap fonament per assimilar o establir analogies, ni tan sols remotes, entre les unions homosexuals i el disseny de Déu sobre el matrimoni i la família”». <sup>[27]</sup>

Així mateix, són contràries a la castedat les converses, les mirades, les manifestacions d'afecte cap a una altra persona, també entre els promesos, que es fan amb desig libidinós, o constitueixen una ocasió pròxima de pecat que es busca, o que no es rebutja.

La *pornografia* —exhibició del cos humà com a simple objecte de concupiscència— i la *prostitució* —

transformació del propi cos en objecte de transacció financera i de gaudi carnal— són faltes greus de desordre sexual, que, a més d'atemptar contra la dignitat de les persones que les exerceixen, constitueixen una xacra social (Cf. *Catecisme*, 2355). Desgraciadament, en el nostre món està molt difós el consum de pornografia que internet ha facilitat enormement. El que pot començar com a certa curiositat, sobretot en persones joves, no és infreqüent que arribi a ser un hàbit que dificulta enormement la capacitat de la persona d'estimar “amb tot el seu cor”, que la condueix per camins que fomenten la compensació fàcil dels plaers corporals, i en el fons, l'egoisme. En alguns casos es pot arribar a una veritable addicció a la pornografia, la superació de la qual requereix moltes vegades una ajuda psicològica adequada. En qualsevol cas, és un problema important per a la vida

espiritual, ja que la luxúria afebleix el cor i li impedeix una vida d'oració serena, així com l'alegria necessària per a una labor apostòlica eficaç. Per això és important saber buscar ajuda en la direcció espiritual que ens obrirà ideals elevats pels quals valgui la pena entregar la vida.

Déu és amor. Ens ha creat per amor i per estimar. Per estimar també amb el cos. Aquest ha de ser sempre el punt de partida quan es tracta la sexualitat en el context de l'antropologia cristiana. Alhora, hem de reconèixer que, després del pecat original, l'ús adequat d'aquesta facultat ha quedat debilitat. Per això és tan necessària l'ajuda de la gràcia i el cultiu de la virtut de la castedat per poder estimar realment “amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tot el pensament i amb totes les forces” (*Mc 12, 30*).

Pablo Requena

---

## Bibliografia bàsica

— *Catecisme de l'Església Catòlica*, 2331-2400.

— Sant Josepmaria, homilia *Perquè veuran Déu*, a: *Amics de Déu*, 175-189; *El matrimoni, vocació cristiana*, a: *És Crist que passa*, 22-30.

---

[1] «Cadascun dels dos sexes, amb una dignitat igual, bé que d'una manera diferent, és imatge del poder i la tendresa de Déu. La unió de l'home i la dona en el matrimoni és una manera d'imitar, en la carn, la generositat i la fecunditat del Creador: "L'home deixarà el pare i la mare i s'ajuntarà a la seva dona, i seran una sola carn" (*Gn 2, 24*). D'aquesta unió procedeixen totes les

generacions humanes (Cf. *Gn* 4, 1-2.25-26; 5, 1)» (*Catecisme*, 2335).

[2] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, 24.

[3] «Si l'home pretengués ser només esperit i volgués rebutjar la carn com si fos una herència merament animal, esperit i cos perdrien la seva dignitat. Si, per contra, repudia l'esperit i, per tant, considera la matèria, el cos, com una realitat exclusiva, malmet igualment la seva grandesa» (Benet XVI, *Deus caritas est*, 25.XII.2005, 5).

[4] Cf. Francesc, *Amoris laetitia*, 19.III.2016, núm. 56. Sobre aquest tema és interessant el document de la Congregació per a l'Educació Catòlica: *Varón y mujer los creó. Para una vía de diálogo sobre la cuestión del "gender" en la educación* (2019).

[5] «Certament, l'eros vol remuntar-nos "en èxtasi" cap al diví, dur-nos



més enllà de nosaltres mateixos, però precisament per això necessita seguir un camí d'ascesi, renúncia, purificació i recuperació» (Benet XVI, *Deus caritas est*, 5).

[6] «Déu és amor i viu en si mateix un misteri de comunió personal d'amor. Creant-la a imatge seva... Déu inscriu en la humanitat de l'home i de la dona la vocació i, consegüentment, la capacitat i la responsabilitat de l'amor i de la comunió» (Joan Pau II, *Familiaris consortio*, 22.XI.1981, 11).

[7] «La castedat és l'afirmació joiosa de qui sap viure el do d'un mateix, lliure de tot esclavatge egoista» (Pontifici Consell Per a La Família, *Sexualitat humana: veritat i significat*, 8.XII.1995, 17). «La puresa és conseqüència de l'amor amb el qual hem fet donació al Senyor de l'ànima i el cos, les potències i els sentits. No és una negació, és una afirmació

joiosa» (sant Josep maria, *És Crist que passa*, 5).

<sup>[8]</sup> «La castedat suposa un aprenentatge del domini d'un mateix, que és una pedagogia de la llibertat humana. L'alternativa és clara: o l'home mana les seves passions i obté la pau, o es deixa esclavitzar per elles i es fa desgraciat (Cf. *Si* 1, 22). “La dignitat de l'home exigeix que obri segons una elecció conscient i lliure, és a dir, mogut i induït personalment des de dins, i no pas per un impuls intern cec o sota una mera coacció externa. L'home obté una tal dignitat quan, deslliurant-se de tota captivitat de les passions, persegueix el seu fi en la lliure elecció del bé i es procura amb eficàcia i iniciativa intel·ligent els ajuts oportuns” (*Gaudium et spes*, 17)» (*Catecisme*, 2339).

<sup>[9]</sup> «La castedat és una virtut moral. És també un do de Déu, —una *gràcia*,

un fruit de l'obra espiritual (Cf. *Ga* 5, 22). L'Esperit Sant concedeix de poder imitar la puresa del Crist (Cf. *1 Jn* 3, 3)» (*Catecisme*, 2345).

[10] Francesc, Audiència general, 31.10.2018.

[11] «La santa puresa la dona Déu quan es demana amb humilitat» (sant Josepmaria, *Camí*, 118).

[12] Concili Vaticà II, *Gaudium et spes*, 25.

[13] Francesc, *Amoris laetitia*, cap. 2 (Realitat i desafiaments de les famílies).

[14] Joan Pau II, *Familiaris consortio*, 11.

[15] També en la fecundació artificial es produeix una ruptura entre aquestes dimensions pròpies de la sexualitat humana, com ensenya

clarament la instrucció *Donum vitae* (1987).

[16] Com ensenya el *Catecisme*, el plaer que deriva de la unió conjugal és una cosa bona i volguda per Déu (Cf. *Catecisme*, 2362).

[17] Francesc, *Amoris laetitia*, cap. 4 (L'amor en el matrimoni).

[18] Tot i que la santedat es mesura per l'amor a Déu i no per l'estat de vida —celibatari o casat—, l'Església ensenya que el celibat pel Regne del Cel és un do superior al matrimoni (Cf. *Concili de Trento: DS 1810; 1 Co 7, 38*).

[19] Parlant del celibat sacerdotal — però es pot estendre a qualsevol celibat pel regne del cel—, Benet XVI explica que no es pot comprendre en termes merament funcionals, ja que en realitat «representa una configuració especial amb l'estil de

vida del mateix Crist» (Benet XVI, *Sacramentum caritatis*, 24).

<sup>[20]</sup> Francesc, Audiència general, 24.10.2018.

<sup>[21]</sup> Crist condemna fins i tot el desig de l'adulteri (Cf. *Mt* 5, 27-28). Al Nou Testament es prohibeix absolutament l'adulteri (Cf. *Mt* 5, 32; 19, 6; *Mc* 10, 11; *1 Co* 6, 9-10). El *Catecisme*, parlant de les ofenses contra el matrimoni, també enumera el divorci, la poligàmia i l'anticoncepció.

<sup>[22]</sup> Francesc, Audiència general, 31.X. 2018.

<sup>[23]</sup> «Els *promesos* han de viure la castedat en la continència. Han de veure en aquesta situació de prova una descoberta del respecte mutu, un aprenentatge de la fidelitat i de l'esperança de rebre's l'un i l'altre de Déu. Reservaran per al temps del matrimoni les manifestacions de

tendresa específica de l'amor conjugal. S'ajudaran mútuament a créixer en la castedat» (*Catecisme*, 2350).

[24] Congregació per a la doctrina de la fe, *Persona humana*, 8. «Són contraris a la llei natural. Tanquen l'acte sexual al do de la vida. No procedeixen d'una complementaritat afectiva i sexual veritable. No es poden aprovar en cap cas» (*Catecisme*, 2357).

[25] L'homosexualitat es refereix a la condició que presenten els homes i les dones que senten una atracció sexual exclusiva o predominant cap a les persones del mateix sexe. Les possibles situacions que es poden presentar són molt diferents i, per tant, s'ha d'extremar la prudència a l'hora de tractar aquests casos.

[26] «Un nombre no negligible d'homes i dones presenten tendències homosexuals

pregonament arrelades. Aquesta inclinació objectivament desordenada, per a la majoria d'ells és una prova. Cal acollir-los amb respecte, compassió i delicadesa. Cal evitar amb ells tot senyal de discriminació injusta. Aquestes persones són cridades a realitzar la voluntat de Déu en la seva vida i, si són cristianes, a unir al sacrifici de la creu del Senyor les dificultats que poden trobar pel fet de la seva condició» (*Catecisme*, 2358).

<sup>[27]</sup> Francesc, *Amoris laetitia*, núm. 251.

.....

pdf | document generat  
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/tema-32-el-sisemanament/> (28/03/2025)